ស្គរធំនៅប្រទេសកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជាមានស្គរច្រើនប្រភេទរួមមាន៖ ស្គរមហោរធឹក ស្គរភ្លៀង ស្គរអារក្ស ស្គរដៃ ស្គរដី ស្គរថូន ស្គររមនា ស្គរឆៃយ៉ាំ ស្គរយីកេ ស្គរយោល ស្គរក្ងោះ ស្គរឈ្នះ (ក្លង់ឆ្នាក់) ស្គរបាសាក់ ស្គរឡុក ស្គរកាណាំង (ស្គរចាម) ស្គរព្រៃ ស្គររបាំទន្សោង ស្គរប៉ុយសម្ភោរ ស្គរធំ ស្គរភេរី ស្គរជ័យ និងស្គរយាម។ល។

ស្គរមហោរធឹក មានវត្តមានតាំងពីសម័យបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រមកម៉្លេះ ដែលគេរកឃើញនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីមានប្រទេសចិន វៀតណាម ឡាវ ថៃ និងខ្មែរ។ នៅកម្ពុជា ស្គរមហោរធឹកមានប្រើនៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំងរហូតដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧០ នៅក្នុងព្រះរាជពិធី ដូចជាព្រះរាជាភិសេកព្រះមហាក្សត្រជាដើម នៅក្នុងក្បួនដង្ហែដែលមានអ្នកសែងស្គរបួននាក់ និងអ្នកវាយស្គរម្នាក់។[១] ស្គរមហោរធឹកមួយចំនួនដែលដាក់តាំងនៅសារមន្ទីរជាតិ ក្រុងភ្នំពេញសព្វថ្ងៃមានរាងធំ ហើយទាបស្រដៀងគ្នានឹងត្បាល់បុកស្រូវឬឆ្នាំងធំបុរាណដែលគេដាក់ផ្កាប់។ ស្គរមហោរធឹកធ្វើពីសំរឹទ្ធ ស្ពាន់ ឬទង់ដែង ដោយមានរន្ធក្រវិលត្រចៀកសម្រាប់ចងឬថ្លក់សែងផង។

ស្គរភ្លៀង ឬ**ស្គរសុំទឹកភ្លៀង** ជាប្រភេទស្គរបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រដូចជាស្គរមហោរធឹកដែរ គ្រាន់តែមានរាងស្គមតូចជាងស្គរមហោរធឹក។ នាសម័យបុរាណ គេប្រើស្គរភ្លៀងសម្រាប់ហៅឬសុំទឹកភ្លៀងនៅពេលមានភាពរាំងស្ងួត។ ក្នុងន័យនេះ គេមានធ្វាក់រូបកង្កែបតូចៗនៅពីលើគែមជុំវិញមុខស្គរ ជាតំណាងឱ្យការសប្បាយរីករាយនៃសត្វកង្កែបនៅពេលមានភ្លៀងធ្លាក់ក៏ដូចជាការទទួលបាននូវទឹកភ្លៀង។

ស្គរភេរី៖ «ភេរី» មកពីភាសាបាលី, **ភេរិ** មានន័យថា «ស្គរធំ»។ ឯ **ភេរីចរ** មានន័យថា «ការត្រាច់ចរតាមផ្លូវដោយការវាយស្គរ»។[២] ស្គរភេរី មានតួនាទីសំខាន់នៅតាមវត្តអារាមខ្មែរ សម្រាប់ទូងប្រកាសដំណឹងដល់ព្រះសង្ឃនិងពុទ្ធបរិស័ទ ជាពិសេសវត្តអារាមនៅតាមទីជនបទស្រែចម្ការ។

គេប្រើស្គរភេរី ដើម្បីប្រាប់ពីពេលវេលាប្រជុំឬជួបជុំគ្នាក្នុងពិធីសំខាន់អ្វីមួយ។ គេក៏ទូងស្គរភេរី សម្រាប់ជូនដំណឹងដល់អ្នកស្រុកឱ្យប្រញាប់ប្រញាល់រៀបចង្ហាន់ថ្ងៃត្រង់ប្រគេនព្រះសង្ឃដើម្បីឆាន់ទាន់ពេល គេហៅថា៖ ស្គរ១ ស្គរ២ ស្គរ៣ ដែលគេសន្មតគ្នាកំណត់

---

[១] កែវ ២០១១: ១១៣

[២] កែវ ២០១១: ១២៤

អត្ថបទដោយ៖ បណ្ឌិត សំ សំអាង

យកសញ្ញាតាមភូមិនីមួយៗ គឺ៖

ស្គរ១ = ឱ្យដំណឹងលើកទី១

ស្គរ២ = បញ្ចប់ការរៀបចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃ

ស្គរ៣ = ព្រះសង្ឃឆាន់ហើយ

យើងក៏គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា សព្វថ្ងៃនេះ វត្តមួយចំនួនមិនមានប្រើស្គរគេរីទេ តែគេប្រើជួងឬរគាំងជំនួសវិញ ដើម្បីផ្តល់ជាសញ្ញាជូនដំណឹងដល់ប្រជាជនក៏ដូចជាឧបាសកឧបាសិកានៅក្នុងភូមិនិងចំណុះជើងវត្ត។

ខ្លះហៅស្គរគេរីថា «**ស្គរជ័យ**» ព្រោះមានតួនាទីសម្រាប់ដាស់ស្មារតីកងទ័ពឱ្យរំភើបអង់អាចក្លាហានក្នុងពេលចេញច្បាំង ឬបន្លឺសូរឱ្យកងរំពងនៅពេលត្រឡប់មកពីសមរភូមិវិញ ប្រកបដោយជោគជ័យ។ នៅលើស្បែកស្គរជ័យ គេមានគូរយ័ន្តមន្តអាគមគាថាផង។ នៅក្នុងក្បួនដង្ហែទ័ព ដើម្បីប្រារព្ធរំឭកនៃជ័យជំនះ គេទូងស្គរជ័យឲ្យឮសូរខ្លាំងនិងមានភាពអធឹកអធមដែរ។

ស្គរធំមួយប្រភេទទៀត គេហៅថា «**ស្គរយាម**» គឺគេទូងដើម្បីផ្តល់ដំណឹងពីពេលវេលាដោយនាបុរាណកាល យើងមិនមាននាឡិកាដូចសព្វថ្ងៃសម្រាប់ប្រើប្រាស់ប្រាប់ពីពេលវេលានៅឡើយ។

នាបច្ចុប្បន្នកាល ដូចជាក្នុងសម័យកូវីដ-១៩ យើងប្រើស្គរធំ រួមជាមួយនឹងឧបករណ៍ឯទៀត មានគង ជួង រគាំង ជាដើម សម្រាប់បញ្ជូនសាររំឭក ពញ្ញាក់ស្មារតី និងបណ្តេញគ្រោះឧបទ្រពចង្រៃឱ្យវិនាសចេញឆ្ងាយ ដើម្បីបានសិរីសួស្តីជ័យមង្គលចូលមានដល់ប្រជាជនខ្មែរទូទាំងប្រទេស ក៏ដូចជាប្រជាជនទូទាំងពិភពលោកទាំងមូល។

ឯកសារយោង

កែវ ណារុំ. (២០១១). *តន្ត្រីនៅប្រទេសខ្មែរ*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយនគរវត្ត។

អត្ថបទដោយ៖ បណ្ឌិត សំ សំអាង

អត្ថបទដោយ៖ បណ្ឌិត សំ សំអាង